МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМАНАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта

предметна спеціальність 014.04 Математика
(код і назва спеціальності)

освітня програма Середня освіта: Математика
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл – 2020

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньо-професійної програми

_____Івлієва О.М.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:
Кафедрою загальної та практичної психології

протокол № 1 від 27.08.2020

Завідувач кафедри _____Мазоха І.С.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:
Голова науково-методичної ради факультету
української філології і соціальних наук

_____Гончарова Н.О
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: доц. кафедри загальної та практичної психології Запорожченко О.В.

Рецензенти програми: проф. кафедри загальної та практичної психології Макарчук Н.О.

© Запорожченко О.В.., 2020
© ІДГУ, 2020

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	***Заочна***
Кількість кредитів:4	*Лекції*:	
	20	*6*
Модулів:1	*Практичні заняття*:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 3	*Лабораторні заняття:*	
Семестр: 6	*Семінарські заняття*:	
	28	*6*
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 2 - самостійна робота: 4	*Консультації:*	
	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	*Самостійна робота:*	
	72	*108*

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни*: соціально-психологічні явища та загальні закономірності їх прояву і функціонування у великих та малих соціальних групах.*

Метою викладання навчальної дисципліни «*Соціальна психологія»* є: засвоєння категоріального апарату та основних понять соціально-психологічної науки, закономірностей соціально-психологічних явищ та чинників соціальної поведінки людини.

Основними завданнями вивчення дисципліни «*Соціальна психологія»* є:

- знайомство з найважливішими проблемами *Соціальної психології* на сучасному етапі розвитку психологічної науки;
- знайомство з науковими підходами, теоріями, концепціями, методологій та методами дослідження соціально-психологічних явищ;
- формування цілісного уявлення про зв'язки особистості з малими і великими соціальними групами та суспільством у цілому;
- засвоєння сутності соціально-психологічних явищ, основних закономірностей спілкування та взаємодії людини у малих соціальних групах;
- розуміння чинників регулювання соціальною поведінкою людини та механізмів впливу на особистість;
- засвоєння сутності соціалізації, засвоєння стадії, інститутів, змісту та наслідків соціалізації;
- формування у студентів аналітико-синтетичного та аналітико-критичного типу мислення.

Міждисциплінарні зв'язки:вивчення курсу філософії передбачає взаємозв'язок з такими дисциплінами як «Педагогіка», «Психологія» тощо.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Основні результати навчання і компетентності:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	*Знати:* сутність соціально-психологічних явищ, як наслідків життя людей в суспільстві . *Вміти:* охарактеризувати соціально-психологічні явища і чинники регуляції соціальної поведінки та діяльності людини.	Цілісне уявлення про соціально-психологічні явища. Здатність учитися, здатність до системного мислення.
2.	*Знати:* теорії та парадигми детермінації соціальної поведінки, діяльності та спілкування людини в соціальних групах. *Вміти:* аналізувати сучасні напрямки соціально-психологічної науки.	Базові уявлення про основи соціальної психології, що сприяють розвитку загальної культури й успішній соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей.
3.	*Знати:* методи соціальної психології, іїметодологічні принципи та етапи наукового соціально-психологічного дослідження. *Вміти:*класифікувати, характеризувати та застосувати методи соціальної психології.	Цілісне уявлення про методи соціальної психології. Базові знання про методологію наукового соціально-психологічного дослідження. Володіти методами і технологіями організації соціально-психологічних досліджень.
4.	*Знати:* психологічну структуру та аспекти комунікативної діяльності, її значення у формуванні міжособистісних стосунків. *Вміти:*аналізувати комунікативні дії та комунікативну діяльність у цілому .	Система знань про аспекти та принципи спілкування, її значення у психічному розвитку людини та у формуванні міжособистісних стосунків в малих соціальних групах .
5.	*Знати:*сутність інформаційного аспекту спілкування, засоби комунікації та особливості невербального спілкування. *Вміти:*аналізувати вербальні та невербальні засоби комунікації.	Цілісне уявлення проінформаційній процес, його структуру та інформаційні технології впливу на соціальну поведінку особистості.
6.	*Знати:*місце взаємодії в структурі спілкування та типи взаємодії. *Вміти:* аналізувати та впізнавати маніпуляції у спілкуванні.	Система знань про інтерактивну сторону спілкування та взаємний вплив у процесі спілкування.
7.	*Знати:*особливості соціальної перцепції, ефекти міжособистісного сприймання, механізми взаєморозуміння та міжособистісної атракції. *Вміти:* характеризувати закономірності міжособистісного сприймання та користуватися німі у процесі спілкування.	Цілісне уявлення про соціальну перцепцію. Аналітико-синтетичній та аналітико-критичній тип мислення.
8.	*Знати:*психологічні механізми зараження, паніки, навіювання, наслідування та переконання. *Вміти:*аналізувати та розпізнавати	Система знань про психологічні механізми впливу у процесі спілкування.

	психологічні механізми впливу.	
9.	*Знати:*класифікацію, характеристики соціальних груп, їх види та методи вивчення; *Вміти:* застосувати методи вивченняміжособистісних стосунків у групі.	Базові уявлення про структуру суспільства, її великі та малі групи.
10.	*Знати:*психологічні характеристики великих організованих і неорганізованих соціальних груп. *Вміти:*класифікувати великі соціальні групи.	Цілісне уявлення про зв'язок людини і суспільства.
11.	*Знати:*класифікацію малих груп, їх основні відмінності, функції та результати їх експериментального дослідження. *Вміти:* застосувати методи вивчення малих соціальних груп.	Базові уявлення про взаємовідносини людини в малої соціальної групі.
12.	*Знати:*процеси та механізми групової динаміки, проблеми групового тиску і конформної поведінки, прийняття групового рішення. *Вміти:*застосувати різніформи групової дискусії.	Система знань про групову динаміку.Знання різноманітних форм соціальної поведінки людини у групі з погляду розуміння значення комплексного підходу щодо її детермінації.
13.	*Знати:*основні особливості явищ лідерства і керівництва, теорії лідерства, стилі керівництва. *Вміти:* застосувати методи діагностування лідерських якостей.	Система знань про психологічні механізми управління малою та великою групами.
14.	*Знати:*сутність процесу соціалізації індивіда, стадії, інститути, зміст та наслідки соціалізації. *Вміти:* визначити основні функції інститутів соціалізації.	
15.	*Знати:*сутність соціальної установки, результати дослідження соціальної установки про її вплив на соціальну поведінку людини. *Вміти:*застосувати методи діагностування соціальних установок.	Система уявлень про наслідки соціалізації, технології формування та зміни соціальних установок.
16.	*Знати:*основнінапрямки практичної соціальної психології. *Вміти:* застосувати теоретичні знання задля складання рекомендацій та психологічного консультування різних верст населення.	Система знань про напрямки практичної соціальної психології та її прикладне значення.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредити ЄКТС (120 годин).

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
1.	Соціальна психологія як наука.	4	2	2	-	-	7	4	2	2			10
2.	Виникнення та становлення соціальної психології як науки.	4	2	2	-	-	8						12
3.	Методологічні проблеми соціально-психологічного дослідження.	4	2	2	-	-	7	4	2	2			10
4.	Проблема особистості в соціальній психології.	4	2	2	-	-	7						12
5.	Проблема спілкування в соціальній психології. Спілкування як взаємодія.	6	2	4	-	-	7	4	2	2			10
6.	Психологічні засоби впливу в процесі спілкування.	6	2	4	-	-	8						12
7.	Проблема групи в соціальній психології.	4	2	2	-	-	7						10
8.	Великі соціальні групи.	4	2	2	-	-	7						10
9.	Соціальна психологія малої групи. Групова дінамика.	6	2	4	-	-	7						12
10.	Лідерство і керівництво в малих групах.	6	2	4	-	-	7						10
	Разом:	48	20	28			72	12	6	6			108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1.Соціальна психологія як наука.

Предмет і задачі соціальної психології. Соціальна психологія в системі психологічних дисциплін. Напрямки соціальної психології. Структура навчальної дисципліни.

Тема 2. Виникнення та становлення соціальної психології як науки.

Передумови виникнення соціальної психології. Перші соціально-психологічні теорії. Експериментальний період розвитку соціальної психології.

Тема 3. Методологічні проблеми соціально-психологічного дослідження.

Поняття про методологію наукового дослідження. Особливості досліджень у соціальної психології. Методи соціальної психології та їх характеристика.

Тема 4. Проблема особистості в соціальній психології.

Особистість як об'єкт дослідження в соціальній психології. Соціалізація індивіда. Стадії та інститути соціалізації. Зміст соціалізації.

Тема 5. Проблема спілкування в соціальній психології. Спілкування як взаємодія.

Поняття спілкування в соціальній психології. Психологічна структура спілкування. Функції та аспекти спілкування. Специфіка обміну інформацією в комунікативному процесі. Місце взаємодії в структурі спілкування. Типи взаємодії. Маніпуляція у спілкуванні. Поняття соціальної перцепції. Механізми взаєморозуміння. Точність міжособистісної перцепції. Зміст і ефекти міжособистісного сприймання.

Тема 6. Психологічні засоби впливу в процесі спілкування.

Зараження та його механізми. Паніка. Навіювання. Наслідування. Переконання.

Тема 7. Проблема групи в соціальній психології.

Поняття соціальної групи. Класифікація груп. Психологічні характеристики соціальної групи. Соціальна роль и статус людини в групі.

Тема 8. Великі соціальні групи.

Психологічні характеристики великих соціальних груп. Психологічні особливості етнічних груп. Психологічні особливості національного характеру.

Тема 9. Соціальна психологія малої групи. Групова дінамика.

Загальні проблеми малої групи. Класифікація малих груп. Експериментальні дослідження малих груп. Процеси та механізми групової динаміки. Нормативна поведінка в групі. Вплив групи. Проблема прийняття групового рішення. Проблема групової згуртованості.

Тема 10. Лідерство і керівництво в малих групах.

Теорії лідерства. Лідерство і керівництво. Стилі лідерства і керівництва. Розвиток малої групи.

5.2. Тематика семінарських занять

Тема 1.Соціальна психологія як наука.

Тема 2. Виникнення та становлення соціальної психології як науки.

Тема 3. Методологічні проблеми соціально-психологічного дослідження.

Тема 4. Проблема особистості в соціальній психології.

Тема 5. Проблема спілкування в соціальній психології. Спілкування як взаємодія.

Тема 6. Психологічні засоби впливу в процесі спілкування.

Тема 7. Проблема групи в соціальній психології.

Тема 8. Великі соціальні групи.

Тема 9. Соціальна психологія малої групи. Групова дінамика.

Тема 10. Лідерство і керівництво в малих групах.

5.3.Організація самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	10/2	Конспект лекцій
2.	Подготовка до семінарських занять	22/6	Конспект відповідей на сем
3.	Підготовка до проміжного контролю	4/4	Виконані завдання м.к.р.
4.	Підготовка реферату	20/20	Реферат та його захист
5.	Виконання завдань для самостійної роботи	16/76	Конспект завдань для с.р.
	Разом	**72/108**	

Тематика індивідуальних завдань (рефератів)

1. Предмет соціальної психології та її завдання.
2. Історія становлення соціальної психології як самостійної науки.
3. Теорія інстинктів соціальної поведінки.
4. Теорія мас і масової поведінки.
5. Теорія народів.
6. Експериментальній період розвитку соціальної психології.
7. Методи соціальної психології.
8. Спілкування як соціально-психологічний феномен та його структура.
9. Комунікаційна сторона спілкування. Засоби комунікації.
10. Інтерактивна сторона спілкування. Форми взаємодії.
11. Перцептивна сторона спілкування.
12. Зміст і ефекти міжособистісного сприймання.
13. Механізми взаємного розуміння в процесі спілкування.
14. Міжособистісна атракція і її психологічні механізми.
15. Точність міжособистісної перцепції, міжособистісного пізнання і самопізнання.
16. Спілкування і самопізнання.
17. Навіювання як психологічний спосіб впливу в процесі спілкування.
18. Зараження як психологічний механізм впливу в процесі спілкування.
19. Наслідування як психологічний механізм впливу в процесі спілкування.
20. Психологічна структура образу «Ти» і образу «Я» як наслідків спілкування.
21. Класифікація соціальних груп.
22. Визначення малої соціальної групи і її основні характеристики.
2 3. Класифікація малих соціальних груп.
24. Стадії розвитку малої соціальної групи.
25. Групова згуртованість і її вимірювання.
26. Основні напрямки вивчання малих соціальних груп.
27. Феномен групового тиску та його експериментальне вивчення.
28. Лідерство та керівництво в малих соціальних групах.
29. Теорії лідерства.
30. Стилі лідерства та їх психологічна характеристика.
31. Конформна поведінка і її вивчення в соціальної психології.
32. Форми групової дискусії, їх сутність і значення.
33. Проблема особистості в соціальної психології.
34. Соціалізація особистості як проблема соціальної психології.
35. Стадії процесу соціалізації.
36. Інститути соціалізації та їх функції в суспільстві.
37. Зміст процесу соціалізації.
38. Проблема соціальної установки і її вивчення в соціальної психології.
39. Зв'язок соціальних установок і поведінки та його вивчення в соціальної психології.
40. Ієрархічна структура соціальних установок.
41. Структура соціального аттітюду.
42. Формування та зміна соціальних установок.
43. Ціністні орієнтації як форма соціальних установок.
44. Соціометричне вивчення малих соціальних груп.
45. Методи вивчення ціністних орієнтацій.
46. Визначення статусу людини у малої соціальної групі.
47. Референтометрія, її сутність та способи обробки даних.
48. Етапи соціально-психологічних досліджень.
49. Вербальна та невербальна комунікація.
50. Методи вивчення соціальних установок.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні завдання.

6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.
6.3. Форми підсумкового контролю: залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з підручниками та методичними посібниками, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та виконаних індивідуальних завдань.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Розкрийте основні функції спілкування.
2. Дайте характеристику основним парадигмам соціальної психології.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	**70 балів** (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	**30 балів** (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	**35 балів** (поточний контроль)	**16 балів** (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв’язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу, розв’язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	**Максимальна кількість балів**
Тези доповідей	5
Термінологічний словник	5
Реферат	5
Винонання завдань для самост. роботи	5

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за правильну відповідь на 1 теоретичне питання - 5 б. Загальна кількість – 10 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумковий контроль здійснюється відповідно до Положення ІДГУ «Про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в умовах ЄКТС».

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (проектор), комп’ютер (ноутбук) для використання нормативної електронної бази.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Ануфрієва Н. М. Соціальна психологія : навч. посіб. для ст-ів вузів / Н.М.Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. К. : Каравела, 2011. 296 с.
2. Коваленко А. Б., Корнєв М. Н. Соціальна психологія. Київ, 2016. 280 с.

3. Козляковський П. А. Соціальна психологія : курс лекцій, практикум, хрестоматія. Миколаїв : Вид. держ. унт, 2015. 424 с.
4. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: Підручник. К.: Либідь, 2008. 301 с.
5. Москаленко В. В. Соціальна психологія : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2015. 624 с.
6. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник Київ: Либідь, 2015 Кн. 1 : Соціальна психологія особистості і спілкування. 2018. 573 с.
7. Основи соціальної психології: Навчальний посібник / О.А. Донченко, Н.В., Хазратова та ін. За ред.М.М. Слюсаревського. М. Київ, Міленіум, 2008. 495 с.
8. Русинка І.І. Психологія: Навчальний посібник. К.:Знання, 2016. 512с.
9. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянюк, Г.В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
10. Соціальна психологія: навч.-метод. посібник / За ред. Л.Е. Орбан, В.Д.Хруща. Івано-Франківськ: Прикарпатський університет, 1994. 100 с.

Додаткова література:

1. Бенеш Г. Психологія : dtv-Atlas [Текст] : довідник / Г. Бенеш ; наук. ред. пер. В. О. Васютинський. К. : Знання-Прес, 2007. 510 с.
2. Бурлачук Л.Ф., Келесі М. Про критерії розвитку особистості. Вісник Київського університету. Серія: Соціологія. Психологія. Педагогіка. Вип. 2. К., 1996. С 90-93.
3. Васютинський В. Психологічні виміри спільноти : монографія. К.: Золоті ворота, 2010. 120 с.
4. Ващенко, І. В. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст]: навч. посібник. К.: Знання, 2013. 407 с.
5. Гребеньков, Г. В. Конфліктологія [Текст]: навч. посібник / Г. В. Гребеньков. Львів: Магнолія, 2006, 2011. 229 с.
6. Джонсон. Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування: Пер. з англ. К., 2003
7. Історіографічні та методологічні координати теорій соціальної психології : [монографія] / [М. М. Слюсаревський, В. В. Жовтянська, М. М. Скорик, Н. В. Хазратова та ін.]; за наук. ред. М. М. Слюсаревського; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 360 с.
8. Корнєв М. Н. Проблема групи та особистості у соціальній психології : курс лекцій /Корнєв М. Н., Фомічева В. М.; Ін-т післядипломної освіти КНУ ім.Т. Шевченка. К., 2004. 222 с.
9. Психологія соціальної роботи : підручник / КНУ ім.Т. Шевченка ; [за ред. Ю. М. Швалба]. К.: Київський ун-т, 2010. 272 с.
10. Психологічні закономірності розвитку громадянської свідомості та самосвідомості особистості.: Монографія / За заг. ред. М.Й. Боришевського. К., 2001.
11. Москаленко В. В. Психологія соціального впливу: [навч. посібник] / В. В. Москаленко. К.: Центр учбової літератури, 2007. 448 с.
12. Психологія особистості: словник-довідник / За ред. П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. К.: Рута, 2001. 320 с.
13. Савицька, О. В. Етнопсихологія [Текст]: навч. посібник. К.: Каравела, 2011. 264 с.

Електронні ресурси:

1. http://www.nbuv.gov.ua - Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського.

2. https://library.udpu.edu.ua/library_files/414683.pdf - Коваленко А.Б., Корнєв М.Н. Соціальна психологія: Підручник.
3. https://stud.com.ua/25078/psihologiya/sotsialna_psihologiya - Єфімова Н.С. Соціальна психологія: Підручник
4. http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html – бібліотеки та інформаційні центри України (наук. Бібліотека ім. Вернадського).
5. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27765/1/Social-psychology.pdf - Соціальна психологія: навч. посіб.